

1-4

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
เลขรับ..... ๕๓/๒๕๕๖
วันที่..... ๑๖ พ. ค ๕๖
..... ๑๖.๑๑๔

สภาผู้แทนราษฎร
ถนนอุทองใน คูสิต กทม. ๑๐๗๐๐

๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัตินโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ....
กรรมาธิการ ประธานสภาผู้แทนราษฎร
สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล และ
บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

ข้าพเจ้ากับคณะขอเสนอร่างพระราชบัญญัตินโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
พ.ศ. .... พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่าง
พระราชบัญญัติ มาเพื่อได้โปรดนำเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา และหากสภาผู้แทนราษฎรลง
มติเห็นชอบแล้ว ก็ขอได้โปรดนำเสนอวุฒิสภาพิจารณาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
ต่อไป

กลุ่มงานพระราชบัญญัติและนิติคดี ๒

รับที่..... ๒๓..... ๒๕๕๖

วันที่ ๑๒ / พ.ค. ๕๖ เวลา ๑๓.๕๕ น.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

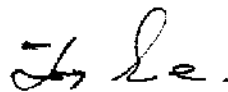
กลุ่มงานบริหาร (๒๓/๕๖)
๑๐๓/๒๕๕๖
๑๖/๕๖ ๑๖/๕๖ ๑๖/๕๖

(๑)

(นางพัฒนา สังขทรัพย์)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย ✓

จังหวัดเลย ๕19

(๒)

(นายมนต์ไชยชาติวัฒน์ศิริ)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย ✓

จังหวัดบุรีรัมย์ ๒๔๕

(๓) (นายเชิดชัย วิเชียรวรรณ)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย ๙๐ ✓

จังหวัดอุดรธานี

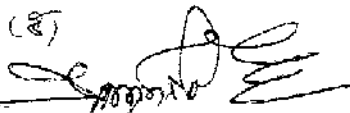
(๔)

(นายอรรถร่วมพัฒนา)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย ✓

จังหวัดสุรินทร์ ๑๖๐

(๕)

(นายอนันต์ชัยประสิทธิ์) ๒๖๕

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย ✓

จังหวัดเพชรบูรณ์

กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักกฎหมาย
รับที่..... ๑๐๓..... ๒๕๕๖
วันที่ ๑๖ / พ.ค. ๕๖ เวลา ๑๓.๕๕ น.
ส่งกลุ่มงาน พ.ร.บ. นโยบายและนิติคดี

รับรองคณบดีเมื่อชื่อถูกต้อง
ปี ๒๐๗ พุทธศักราช
(นศ.ปี๒๐๗๗ พุทธศักราช)
นิตกร ๕

รายชื่อผู้แทนอำนวยการพระราชบัญญัตินโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ....

กลุ่มงานพ.ร.บ. ๑๒๐๖/๒๕๖๑

นายเจียรศักดิ์ ทัศนเสถียร

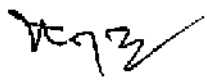
(๖)
(นายภูมิพัฒน์ พงษ์ทรัพย์)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย ✓
จังหวัด ระยอง ๓๙๔

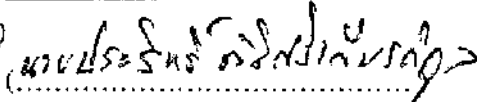
(๗)
(เสาวฤทธิ์ วัฒนไพฑูรย์) ✓
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย ✓
จังหวัด ภูเก็ต ๒๓๑
จังหวัดสงขลา เขตพรรคประชาธิปัตย์

(๘)
(นายอดุลย์ศักดิ์ เพ็ญทรัพย์)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย ✓
จังหวัด สุรินทร์ ๒๓๑

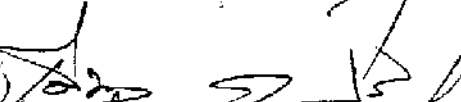
(๘)
(นายอรรถวิทย์ อรรถวิทย์)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย ✓
จังหวัด บุรีรัมย์ ๓๔๒

(๙)
(นายเจียรศักดิ์ ทัศนเสถียร)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย ✓
จังหวัด นครราชสีมา
นายประสิทธิ์ ทัศนเสถียร
๒๐๗๗ ๑๘๕

(๙๙)
(นายทองสุข ฤทธิรักษ์) ✓
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย ✓
จังหวัด สกลนคร ๑๐๖

(๑๐)
(นายประสิทธิ์ ทัศนเสถียร)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย ✓
จังหวัด บุรีรัมย์
นายเจียรศักดิ์ ทัศนเสถียร

(๑๐)
(สินศักดิ์ วัฒนไพฑูรย์) ✓
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย ✓
จังหวัด ภาคเหนือ (๓๗๕)
นายประสิทธิ์ ทัศนเสถียร

(๑๑)
(นายประสิทธิ์ ทัศนเสถียร)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย ✓
จังหวัด นครราชสีมา ๒๓๓

(๑๑)
(นายประสิทธิ์ ทัศนเสถียร) ๑๙๑ ✓
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย ✓
จังหวัด พะเยา

รายชื่อผู้เสนอร่างพระราชบัญญัตินโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ....

จดหมายเชิญ แจ้ง ช่างภาพ

(๑๓) ดกใส ใจใส
(..... ใจใส .....) ✓

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย
จังหวัด..... อุบลราชธานี (๒๕๖) ✓

นาย วิวัฒน์ สักดิ์

จังหวัดบุรีรัมย์

(๑๗) ดงเมือง ใจใส
(..... ดงเมือง ใจใส .....) ✓

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย
จังหวัด..... บุรีรัมย์ ๒๕๖ ✓

(๑๙) เอกสิทธิ์
(..... เอกสิทธิ์ .....) ✓

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย
จังหวัด..... บุรีรัมย์ ✓

(๑๗) ดร. วิวัฒน์
(..... วิวัฒน์ .....) ✓

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย
จังหวัด..... บุรีรัมย์ ✓

(๒๐) วิวัฒน์ สักดิ์
(..... วิวัฒน์ สักดิ์ .....) ✓

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย
จังหวัด..... บุรีรัมย์ ✓

(๒๑) วิวัฒน์ สักดิ์
(..... วิวัฒน์ สักดิ์ .....) ✓

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย
จังหวัด..... บุรีรัมย์ ✓

(๒๑) วิวัฒน์ สักดิ์
(..... วิวัฒน์ สักดิ์ .....) ✓

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย
จังหวัด..... บุรีรัมย์ ✓

๑๘.
(.....) ✓

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย
จังหวัด.....

๑๙.
(.....) ✓

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย
จังหวัด.....

๒๐.
(.....) ✓

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย
จังหวัด.....

รายชื่อผู้เสนอร่างพระราชบัญญัตินโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ....

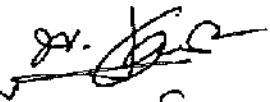
ดร. นภาพงษ์ เวียงสมสก

(๑๓) นภาพงษ์ เวียงสมสก
(..... นภาพงษ์ เวียงสมสก .....)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย
จังหวัด..... ยโสธร (๒๕๖) ✓

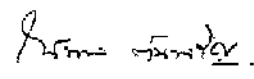
นาย พงษ์ศักดิ์ คิมศรี

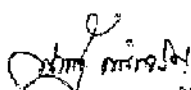
(๑๗) พงษ์ศักดิ์ คิมศรี
(..... พงษ์ศักดิ์ คิมศรี .....)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย
จังหวัด..... นครราชสีมา ๒๕๖ ✓

(๑๙)
(..... นภาพงษ์ เวียงสมสก .....)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย
จังหวัด..... ยโสธร ✓

(๑๙)
(..... พงษ์ศักดิ์ คิมศรี .....)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย
จังหวัด..... นครราชสีมา ✓

(๒๐) นภาพงษ์ เวียงสมสก
(..... นภาพงษ์ เวียงสมสก .....)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย
จังหวัด..... ยโสธร ✓

(๒๑)
(..... พงษ์ศักดิ์ คิมศรี .....)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย
จังหวัด..... นครราชสีมา ✓

(๒๑)
(..... พงษ์ศักดิ์ คิมศรี .....)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย
จังหวัด..... นครราชสีมา ✓

๑๘.
(.....)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย
จังหวัด.....

๑๙.
(.....)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย
จังหวัด.....

๒๐.
(.....)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย
จังหวัด.....

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัตินโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

พ.ศ. ....

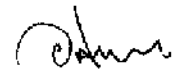
หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

เหตุผล

โดยที่ทรัพยากรน้ำเป็นทรัพยากรและปัจจัยที่สำคัญต่อความมั่นคงของประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และเป็นฐานรากในการพัฒนาประเทศ แต่พระราชบัญญัติเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำที่มีอยู่ปัจจุบันเป็นพระราชบัญญัติเฉพาะด้าน เช่น การชลประทาน คลองและทางน้ำ น้ำบาดาล เป็นต้น ยังไม่มีพระราชบัญญัติเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำที่เป็นหลัก หรือแม่บทด้านทรัพยากรน้ำ เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานให้กับทั้งส่วนราชการ องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ชุมชน และประชาชน ให้ครอบคลุมพื้นที่แหล่งน้ำ เชื้อน อย่างเก็บน้ำ ระบบชลประทาน ฝ่าย พื้นที่ใช้น้ำ รวมไปถึงการให้บริการน้ำ ทั้งที่เป็นสาธารณะการเกษตร การอุตสาหกรรม โดยพระราชบัญญัตินี้จะเป็นกรอบในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่เกี่ยวข้อง กับ ๓ กระทรวงหลัก คือ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงมหาดไทย ซึ่งจำเป็นต้องมีพระราชบัญญัติ กฎกระทรวง ระเบียบ ต่างๆ ที่ต้องเชื่อมโยง เพื่อให้เกิดการประสาน การดำเนินงาน ให้เกิดประสิทธิภาพ ลดความเสียหาย เกิดความมั่นคง เป็นธรรมและยั่งยืน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
นโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
พ.ศ. ....

รับรอง

(นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ)
นายกรัฐมนตรี
๒๖ เมษายน ๒๕๕๕

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลซึ่ง
มาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๓๒ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัตินโยบายและการบริหารจัดการ
ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ให้เป็นไป
ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่มีกฎหมายใดกำหนดเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหาร
จัดการ หรือการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำเรื่องใดไว้โดยเฉพาะและมีหลักเกณฑ์ที่มีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์
ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ ก็ให้ดำเนินการไปตามกฎหมายเฉพาะนั้น

ในกรณีที่มีข้อสงสัยว่า กฎหมายอื่นที่มีบทบัญญัติการใช้ น้ำ การพัฒนา การบริหารจัดการ
การบำรุงรักษา การฟื้นฟูและการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ มีความสอดคล้องหรือมีหลักเกณฑ์หรือแนวทางไม่ต่ำกว่า
หลักเกณฑ์หรือแนวทางที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ ให้ กนช. เป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาด

พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่ทรัพยากรน้ำในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ รวมถึงทรัพยากรน้ำที่อยู่ใน
ในเขต ป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าด้วย แต่การผ่านหรือเข้าไปบน
พื้นดินในเขตดังกล่าว ให้ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

“ทรัพยากรน้ำ” หมายความว่า น้ำในบรรยากาศ น้ำบนผิวดินที่ไหลตามธรรมชาติ น้ำใต้ดิน น้ำในทะเลสาบเขตกอง แม่น้ำ หนอง บึง พื้นที่ชุ่มน้ำ แหล่งต้นน้ำ และแหล่งน้ำระหว่างประเทศที่ประเทศไทยอาจนำมาใช้

“แหล่งน้ำธรรมชาติ” หมายความว่า แหล่งรวมน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง บึง น้ำบาดาล แหล่งน้ำที่เกิดขึ้นจากการกระทำของธรรมชาติ ซึ่งแบ่งออกเป็นน้ำผิวดิน และน้ำใต้ดิน

“แหล่งน้ำสาธารณะ” หมายความว่า สระน้ำสาธารณะที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน

“พื้นที่ต้นน้ำ” หมายความว่า พื้นที่ตอนบนของลำน้ำซึ่งล้อมรอบโดยสันเขา หรือสันปันน้ำ รับน้ำฝนที่ตกลงมาให้ ไหลลงไปรวมเป็นร่องน้ำต้นกำเนิดของแม่น้ำ

“น้ำใต้ดิน” หมายความว่า แหล่งสะสมน้ำใต้ผิวดิน น้ำจืดที่ขังอยู่ในช่องว่างของดินหรือหิน เกิดจากการไหลซึมของน้ำผิวดินผ่านชั้นดินลงไปกักเก็บอยู่ใต้ผิวดิน

“ทางน้ำชลประทาน” หมายความว่า ทางน้ำที่ใช้ในการขนส่ง ระบาย กัก หรือกั้นน้ำ เพื่อการชลประทาน เพื่อการคมนาคมซึ่งมีการชลประทานรวมอยู่ด้วย เฉพาะภายในเขตที่ได้รับประโยชน์จากการชลประทาน ทางน้ำที่ส่งวนไว้ใช้ในการชลประทาน และทางน้ำอันเป็นอุปกรณ์แก่การชลประทาน

“สภาพวิกฤต” หมายความว่า การเกิดสาธารณภัยเกี่ยวกับน้ำ

“พื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม” หมายความว่า พื้นที่ลุ่มน้ำหรือพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำ ซึ่งมีโอกาสเกิดน้ำท่วมจากสาเหตุน้ำไหลหลากล้นตลิ่งลำน้ำหรือจากพื้นที่ข้างเคียง หรือน้ำท่วมขังจากปริมาณฝนตกหนักในพื้นที่เอง

“พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง” หมายความว่า พื้นที่ห่างไกลจากแหล่งน้ำธรรมชาติ ซึ่งมีโอกาสขาดแคลนน้ำ ทั้งเพื่อการอุปโภคบริโภค เพื่อการเพาะปลูกเลี้ยงสัตว์ได้ง่าย หรืออยู่ในบริเวณที่มีปริมาณน้ำฝนตกค่อนข้างน้อย มีแหล่งน้ำธรรมชาติน้อย

“พื้นที่ชุ่มน้ำ” หมายความว่า พื้นที่ลุ่มน้ำ พื้นที่ราบลุ่ม พื้นที่ชื้นแฉะ พื้นที่ลุ่มน้ำ มีน้ำท่วม มีน้ำขัง พื้นที่พรุ พื้นที่แหล่งน้ำทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่มีน้ำขังหรือท่วมอยู่ถาวรและชั่วคราว ทั้งที่เป็นแหล่งน้ำนิ่งและน้ำไหล ทั้งที่เป็นน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม

“พื้นที่ลุ่มน้ำ” หมายความว่า พื้นที่ซึ่งเมื่อฝนตกลงมาแล้ว น้ำจะไหลรวมกันลงสู่แม่น้ำ ทะเลสาบ หรืออ่างเก็บน้ำนั้น ๆ พื้นที่รอบลำน้ำที่ล้อมรอบด้วยแนวสันเขาและสันปันน้ำ ซึ่งรองรับน้ำฝนทั้งหมดที่ตกลงในพื้นที่ ไหลไปรวมกันในลำน้ำนั้น

“แนวเขตลุ่มน้ำ” หมายความว่า ที่ดินริมนอกสุดของชายตลิ่ง ด้านแผ่นดินที่เป็นแนวป้องกันทางชีวภาพที่กำหนดขึ้น โดยการปลูกป่าหรือ และตกลงร่วมกันของชุมชนริมตลิ่งแต่ละช่วงต่อช่วง โดยปราศจากสิ่งปลูกสร้าง ยกเว้น สิ่งปลูกสร้างสาธารณะที่ได้รับความยินยอมจากชุมชนชาวฝั่ง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

“ผู้ใช้น้ำ” หมายความว่า ราษฎรผู้ใช้ประโยชน์แหล่งน้ำ

“องค์กรผู้ใช้น้ำ” หมายความว่า การรวมกลุ่มของผู้ใช้น้ำตั้งแต่ ๒ รายขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ในการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำใด ๆ ร่วมกัน และลดปัญหาความขัดแย้ง

“มลพิษ” หมายความว่า มลพิษทางน้ำตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงรัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ และออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน

กฎกระทรวงนั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๖ ให้พื้นที่ลุ่มน้ำตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นพื้นที่จัดการทรัพยากรน้ำที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง มีอำนาจและหน้าที่ดำเนินการ จัดการร่วมกันอย่างเป็นองค์รวมและบูรณาการในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

สิทธิในทรัพยากรน้ำ

มาตรา ๗ ภายใต้บทบัญญัติอื่นแห่งพระราชบัญญัตินี้ ทรัพยากรน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำสาธารณะเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน ประชาชนย่อมมีสิทธิในการเข้าถึงและใช้ทรัพยากรน้ำอย่างเพียงพอและเหมาะสม แต่การใช้สิทธินั้นต้องไม่เกินความจำเป็นแก่ประโยชน์ในกิจกรรมหรือที่ดินของตนจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายเกินสมควรแก่บุคคลอื่นในการใช้ทรัพยากรน้ำ หรือแก่เจ้าของที่ดินริมแหล่งน้ำนั้น

สิทธิในการใช้น้ำเพื่อการดำรงชีพ การอุปโภคบริโภคในครัวเรือน การเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อการยังชีพ ถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่รัฐต้องจัดให้ทั่วถึงและเป็นธรรมโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

มาตรา ๘ เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งมีน้ำพุเกิดขึ้นหรือมีน้ำไหลผ่านตามธรรมชาติ ไม่ว่าบนดินหรือใต้ดิน ย่อมมีสิทธิเก็บกักหรือใช้น้ำนั้นได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในที่ดินของตน

หมวด ๒

องค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

ส่วนที่ ๑

คณะกรรมการนโยบายทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

มาตรา ๙ ให้มีคณะกรรมการนโยบายทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “ กนช.” ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธานกรรมการคนหนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานคนที่สาม ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงพลังงาน อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผู้แทนผู้ใช้น้ำจำนวนสามคน ผู้แทนลุ่มน้ำจำนวนสามคน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนสามคน ผู้แทนองค์กรเอกชนจำนวนหนึ่งคน และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกสี่คน เป็นกรรมการ และผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการนโยบายทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ

การคัดเลือกและแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง ให้คัดเลือกและแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ

มาตรา ๑๐ ให้องค์กรผู้ใช้น้ำ คณะกรรมการลุ่มน้ำ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรเอกชนคัดเลือกผู้แทนในส่วนของตนเพื่อให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็น กนช. ตามมาตรา ๙

หลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการคัดเลือกผู้แทนแต่ละส่วนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๑ ให้คณะรัฐมนตรีใช้ดุลพินิจแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๙ จำนวนสี่คน

ให้กรรมการผู้แทนผู้ใช้น้ำ กรรมการผู้แทนลุ่มน้ำ กรรมการผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรรมการผู้แทนองค์กรเอกชน ที่ได้รับคัดเลือกตามมาตรา ๑๐ จัดให้มีการประชุมร่วมกันเพื่อคัดเลือกและเสนอชื่อบุคคลที่จะให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่งภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันที่กรรมการผู้แทนลุ่มน้ำ กรรมการผู้แทนผู้ใช้น้ำ กรรมการผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรรมการผู้แทนองค์กรเอกชนได้รับการคัดเลือกตามมาตรา ๑๐

หากยังไม่มีการคัดเลือกและเสนอชื่อผู้ทรงคุณวุฒิบดถ้วนภายในระยะเวลาตามวรรคสอง ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งบุคคลที่คณะรัฐมนตรีใช้ดุลพินิจแต่งตั้งตาม วรรคหนึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

ระยะเวลาหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาตามวรรคสอง และให้กรรมการอื่น ที่ได้รับการแต่งตั้งจาก คณะรัฐมนตรีทำหน้าที่เป็น กนช. ไปพลางก่อน ทั้งนี้ให้ถือว่า กนช. มีกรรมการครบถ้วนและสามารถ ดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ได้

ให้สำนักงานเลขาธิการ กนช. ประสานงานให้มีการประชุมตามวรรคสอง

มาตรา ๑๒ ให้กรรมการผู้แทนผู้ใช้น้ำ กรรมการผู้แทนลุ่มน้ำ กรรมการผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรรมการผู้แทนองค์กรเอกชน ที่ได้รับการคัดเลือกตามมาตรา ๑๐ และกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งตามมาตรา ๑๑ มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี

กรรมการผู้แทนผู้ใช้น้ำ กรรมการผู้แทนลุ่มน้ำ กรรมการผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรรมการผู้แทนองค์กรเอกชน ที่ได้รับการคัดเลือกตามมาตรา ๑๐ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งตามมาตรา ๑๑ ซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระ ติดต่อกันไม่ได้

มาตรา ๑๓ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งเมื่อครบวาระตามมาตรา ๑๒ กรรมการผู้แทนผู้ใช้น้ำ กรรมการผู้แทนลุ่มน้ำ กรรมการผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการผู้แทนองค์กรเอกชนที่ได้รับการ คัดเลือกตามมาตรา ๑๐ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งตามมาตรา ๑๑ พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำ โดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่กรรมการผู้แทนผู้ใช้น้ำ กรรมการผู้แทนลุ่มน้ำ กรรมการผู้แทนองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการผู้แทนองค์กรเอกชน ที่ได้รับการคัดเลือกตามมาตรา ๑๐ และกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งตามมาตรา ๑๑ พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้เริ่มดำเนินการ ตามมาตรา ๑๐ หรือมาตรา ๑๑ แล้วแต่กรณี ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่กรรมการนั้นพ้นจากตำแหน่ง และ ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

มาตรา ๑๕ กนช. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) จัดทำนโยบายทรัพยากรน้ำแห่งชาติเสนอต่อคณะรัฐมนตรี
- (๒) กำหนดมาตรการ แนวทาง เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับดำเนินกรตามนโยบายทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

(๓) กำหนดระเบียบการจัดสรรทรัพยากรน้ำ จัดลำดับความสำคัญเพื่อการจัดสรรทรัพยากรน้ำ กำหนดสิทธิในทรัพยากรน้ำของแต่ละลุ่มน้ำ รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตใช้ และจัดสรรทรัพยากรน้ำขององค์กรผู้ใช้น้ำ

(๔) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้บริการน้ำ

(๕) กำหนดขอบเขตลุ่มน้ำ และจัดให้มีคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๖) กำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ มีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำ และให้มีการประสานแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำระหว่างหน่วยงาน

(๗) จัดให้มีประมวลกฎหมายทรัพยากรน้ำ และปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ

(๘) จัดให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ

(๙) จัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการในสภาวะวิกฤต

(๑๐) ดำเนินการไกล่เกลี่ยและพิจารณาวินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ

(๑๑) ดำเนินคดีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้ใช้น้ำตามที่ กนช. เห็นสมควร

(๑๒) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดสรรรายได้ และเงินอุดหนุน

(๑๓) ให้ความเห็นชอบในการจัดทำกฎ ระเบียบ ประกาศ และคำสั่ง เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งการประสานการปฏิบัติตามนโยบาย แผน และการใช้บังคับ กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรน้ำ

(๑๔) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

มาตรา ๑๖ กนช. มีอำนาจออกระเบียบ หลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการในการกำหนดขอบเขตลุ่มน้ำ และการจัดตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำ ตามมาตรา ๑๕(๕)

ระเบียบ หลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการตามวรรคหนึ่ง เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๑๗ การประชุมของ กนช. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธาน กนช. เป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีประธาน กนช. หรือประธาน กนช. ไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการคนที่หนึ่งทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม

ถ้าไม่มีประธาน กนช. หรือประธาน กนช. ไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ และรองประธาน กนช. คนที่หนึ่งไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธาน กนช. คนที่สองทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม

ถ้าไม่มีประธาน กนช. หรือประธาน กนช. ไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ และรองประธาน กนช. คนที่หนึ่งและคนที่สอง ไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ กนช. ที่มาประชุมเลือก กนช. คนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

ในการประชุม ถ้ามีการพิจารณาเรื่องที่ กรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสีย กรรมการผู้นั้นไม่มีสิทธิเข้าประชุม

ในการปฏิบัติหน้าที่ กนช. อาจมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้รับผิดชอบในกิจการด้านต่าง ๆ ตามอำนาจหน้าที่ของ กนช. เพื่อเสนอรายงานต่อ กนช. หรือดำเนินการตามที่ กนช. มอบหมายก็ได้

มาตรา ๑๘ กนช. มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ หรือมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่ ได้รับมอบหมายได้ ทั้งนี้ วิธีการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามที่ กนช. กำหนด

มาตรา ๑๙ ให้ กนช. ได้รับคำตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นในการปฏิบัติงานตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ ตามมาตรา ๑๘ คณะกรรมการบริหารจัดการน้ำในสภาวะวิกฤต และคณะกรรมการการประเมินและติดตามผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ให้เป็นไปตามที่ กนช. กำหนด

มาตรา ๒๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ กนช. คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจเรียกให้หน่วยงานของรัฐ ส่งเอกสาร หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาพิจารณา ตลอดจนเชิญบุคคลใดมาชี้แจง ให้ข้อเท็จจริง ความเห็น หรือให้ส่งเอกสาร หลักฐานที่เกี่ยวข้องได้

ส่วนที่ ๒

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

มาตรา ๒๑ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการนโยบายทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) ทำหน้าที่เลขานุการให้แก่ กนช.
- (๒) รับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้ใช้น้ำ

(๑) เสนอความคิดเห็น และจัดทำนโยบายและแผน มาตรการ แนวทาง ในการจัดการ ทรัพยากรน้ำ เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้ง หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการ การคุ้มครอง การอนุรักษ์ และการฟื้นฟู ทรัพยากรน้ำ

(๔) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำ ซึ่งจัดตั้งโดย กนช.

(๕) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนและโครงการเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำต่อ กนช.

(๖) เสนอแนะการจัดทำกฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง คำกักตุนผล ประเมินผล และติดตาม ตรวจสอบการดำเนินการใด ๆ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้ง ประสานการปฏิบัติตามนโยบาย แผน และการใช้บังคับกฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรน้ำ

(๗) จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนิน กิจการต่าง ๆ

(๘) รวบรวมและจัดเตรียมข้อมูล ศึกษา วิเคราะห์ และริเริ่มกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของ กนช.

(๙) ศึกษา วิจัย เกี่ยวกับการพัฒนา อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ รวมทั้งสร้างความเข้าใจ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ การอนุรักษ์ การคุ้มครอง และการฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ

(๑๐) ประสานงานติดตาม ประเมินผล และเร่งรัดผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐที่ ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ ให้เป็นไปตามแนวทางและนโยบายในการจัดการ ทรัพยากรน้ำ ตลอดจนรวบรวมข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำ ของหน่วยงานต่างๆ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ร่วมกัน

(๑๑) ดำเนินการ สำรวจ และขึ้นทะเบียน องค์กรผู้ใช้น้ำ ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งประสานและติดตามการดำเนินการ

(๑๒) จัดทำคำขอจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของ กนช.

(๑๓) ปฏิบัติการใด ๆ ตามที่ กนช. มอบหมาย

ส่วนที่ ๓

ลุ่มน้ำและคณะกรรมการลุ่มน้ำ

มาตรา ๒๒ การกำหนดลุ่มน้ำให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยพิจารณาสภาพอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศน์ และการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงวัฒนธรรม จารีตประเพณี และวิถีชีวิตของประชาชนด้วย

พระราชกฤษฎีกาดังกล่าววรรคหนึ่งให้มีแผนที่แสดงเขตลุ่มน้ำมอบให้พระราชกฤษฎีกาแผนที่ดังกล่าว ให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๒๓ เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๓ แล้ว ให้ กนช. แต่งตั้ง คณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำนั้น ประกอบด้วย

- (๑) ผู้แทนหน่วยงานของรัฐ จำนวนสิบคน
- (๒) ผู้แทนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตลุ่มน้ำนั้นที่คัดเลือกตนเอง จำนวนสามคน
- (๓) ผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำนั้นที่คัดเลือกตนเอง จำนวนเจ็ดคน
- (๔) ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ ในด้านการจัดการทรัพยากรน้ำ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม หรือที่เกี่ยวข้อง จำนวนสี่คน

คุณสมบัติและวิธีการสรรหากรรมการดังกล่าว ให้เป็นไปตามแนวทางที่ กนช. กำหนด ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการและเลือกกรรมการ อีกสองคนเป็นรองประธานกรรมการ

ให้ผู้อำนวยความสะดวกสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการลุ่มน้ำเป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา ๒๔ กรรมการลุ่มน้ำมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี แต่อาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้อีก ติดต่อกันไม่เกินสองวาระ

มาตรา ๒๕ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๔ พ้นจาก ตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) กนช. มีมติให้ออกเพราะบกพร่อง ไม่สุจริตต่อหน้าที่ มีความประพฤติ เล็กมเสียมหรือ หย่อนความสามารถ

- (๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐหรือผู้บริหารองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น
- (๖) ถูกได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษ สำหรับความผิดที่ ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

มาตรา ๒๖ ให้นำมาตรา ๑๔ มาใช้บังคับกับคณะกรรมการลุ่มน้ำด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๒๗ คณะกรรมการลุ่มน้ำมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยทั่วไปในเขตลุ่มน้ำ รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) เสนอแผนแม่บทการพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟูและการอนุรักษ์ ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำเสนอและขอคิดเห็นเกี่ยวกับแผนงานและโครงการต่อ กนช.

- (๒) กำหนดแผนการใช้น้ำ และจัดสรรน้ำรวมถึงจัดลำดับความสำคัญของการใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำ และ กำหนดหลักเกณฑ์และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

(๓) กำหนดหลักเกณฑ์และระเบียบในการพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟูและ การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ ทั้งนี้ ภายใต้กรอบและแนวทางที่ กนช. กำหนด

(๔) พิจารณาคำขออนุญาตการใช้น้ำประเภทที่ ๑

(๕) รับเรื่องร้องทุกข์ ใกล้เคียงและชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำ

(๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการลุ่มน้ำ หรือตามที่ กนช. มอบหมาย

มาตรา ๒๘ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำสาขาเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในเขตท้องที่ที่คณะกรรมการลุ่มน้ำกำหนดในเขตลุ่มน้ำที่ตนรับผิดชอบได้ตามความจำเป็น โดยเสนอความเห็นชอบต่อ กนช.

จำนวน องค์ประกอบ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่ กนช. กำหนด

มาตรา ๒๙ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำประจำสาขามีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแผนงานและ โครงการเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำสาขาต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของแผนแม่บท การบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

(๒) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมาย

(๓) ให้ความเห็นประกอบการอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง ในเขตลุ่มน้ำสาขาต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน การให้ความรู้และรณรงค์ การสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนในการใช้น้ำ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟูและ การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำสาขา

(๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำมอบหมาย

มาตรา ๓๐ ให้นำมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ มาใช้บังคับกับการประชุมและการดำเนินการของคณะกรรมการลุ่มน้ำและคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำสาขาด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๓๑ เมื่อได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำใดแล้ว ให้มีการจัดตั้งสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการลุ่มน้ำ สังกัดสำนักงาน กนช. โดยให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรผู้ใช้น้ำ จัดทำแผนแม่บท และบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการใช้น้ำ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และกฎหมายเกี่ยวกับมลพิษทางน้ำ ในเขตลุ่มน้ำนั้น

(๓) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ เพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนแม่บท การบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำนั้น

(๓) สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำนั้น

(๔) สนับสนุนและส่งเสริมให้ความรู้ และรณรงค์การสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนในการใช้น้ำ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟูและการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำนั้น

(๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำมอบหมาย

หมวด ๓

องค์กรผู้ใช้น้ำ

มาตรา ๓๒ หากพื้นที่ใดมีผู้ใช้น้ำรวมกลุ่มกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ร่วมกัน เกี่ยวกับ การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การฟื้นฟูและการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ในพื้นที่ของตนเอง สามารถจดทะเบียนเพื่อจัดตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำได้

ให้องค์กรผู้ใช้น้ำซึ่งได้จดทะเบียนตามวรรคหนึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการยื่นคำขอจดทะเบียน และการอนุมัติให้จัดตั้งองค์กร ผู้ใช้น้ำ ให้กำหนดในกฎกระทรวง

องค์กรผู้ใช้น้ำที่ไม่จดทะเบียนตามวรรคหนึ่ง ไม่ถูกตัดสิทธิในการได้รับการจัดสรรน้ำ ในกรณีที่เกิดภาวะขาดแคลนน้ำ ตามมาตรา ๕๕

มาตรา ๓๓ องค์กรผู้ใช้น้ำซึ่งได้จดทะเบียนตามมาตรา ๓๒ และกลุ่มผู้ใช้น้ำตามจารีต ประเพณีแห่งท้องถิ่น มีสิทธิเข้ามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการดำเนินงาน การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ในพื้นที่ โดยการประสานงานและทำงานร่วมกับหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๓๔ องค์กรผู้ใช้น้ำ อาจขออนุญาตใช้ และมีอำนาจในการจัดสรรทรัพยากรน้ำให้แก่ สมาชิกของตน ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ กนช. กำหนด

มาตรา ๓๕ บทบัญญัติมาตรา ๓๒ ถึงมาตรา ๓๔ ย่อมไม่ตัดสิทธิผู้ใช้น้ำที่จะรวมตัวกัน เป็นกลุ่มผู้ใช้น้ำตามจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่นหรือกลุ่มผู้ใช้น้ำในรูปแบบอื่น

หมวด ๔
นโยบายทรัพยากรน้ำ

มาตรา ๓๖ ให้ กนช. มีอำนาจกำหนดนโยบายทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เปรียญนโยบายทรัพยากรน้ำแห่งชาติดังกล่าวลงในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในโอกาสแรกที่สามารถทำได้

นโยบายทรัพยากรน้ำแห่งชาติควรประกอบด้วย การจัดสรรน้ำ การชลประทาน การบริหารจัดการพื้นที่แหล่งน้ำ การบริหารจัดการน้ำท้องถิ่น การบริหารจัดการ ความมั่นคง ความเสี่ยงและการบรรเทาวิกฤต การประเมินและติดตามผล

มาตรา ๓๗ เพื่อให้การจัดการทรัพยากรน้ำเป็นไปอย่างบูรณาการในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน กนช. พึงจัดให้มีนโยบาย ระเบียบ หรือข้อบังคับในการจัดการทรัพยากรน้ำที่สอดคล้องกันในทุกด้านอย่างครบถ้วนสมบูรณ์

หากมีการกำหนดนโยบายทรัพยากรน้ำไว้ แต่ยังไม่มีความหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับในเรื่องนั้น กนช. พึงจัดให้มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับให้สอดคล้องครบถ้วนกับนโยบายนั้นอย่างบูรณาการ

หากมีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ แต่ยังไม่มีการกำหนดนโยบายทรัพยากรน้ำในเรื่องนั้น กนช. พึงจัดให้มีนโยบายทรัพยากรน้ำในเรื่องนั้น ให้สอดคล้องครบถ้วนกับกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับนั้นอย่างบูรณาการ

มาตรา ๓๘ ในการจัดทำนโยบายทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ให้ กนช. แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ผู้ประกอบการ และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่ กนช. กำหนด
ให้นำมาตรา ๑๗ ถึงมาตรา ๒๐ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นโดยอนุโลม

มาตรา ๓๙ ให้ กนช. นำผลการรับฟังความคิดเห็นดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการจัดทำนโยบายทรัพยากรน้ำแห่งชาติด้วย

นโยบายทรัพยากรน้ำแห่งชาตินั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้มีผลบังคับใช้ได้

มาตรา ๔๐ ให้ กนช. กำหนดระเบียบการจัดสรรน้ำในสภาวะปกติ การจัดสรรน้ำในสภาวะวิกฤติ และจัดลำดับความสำคัญของกาใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค การเกษตร การอุตสาหกรรม การใช้และการบริการน้ำขนาดใหญ่ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งการกักเก็บน้ำ โฉะคำนึงถึงความเป็นธรรมและ

สมเหตุสมผล เพื่อให้การใช้น้ำมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน และเพื่อการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของชุมชนลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง

ระเบียบการจัดสรรน้ำและจัดลำดับความสำคัญของการใช้น้ำตามวรรคหนึ่ง ให้เสนอขอความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๔๑ ให้ กนช. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และต้องปรับปรุงนโยบายดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่เปลี่ยนแปลงไป

หมวด ๕

การพัฒนา พื้นฟู คู่มือครองและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

มาตรา ๔๒ กนช. มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้การทำโครงการประเภทใดหรือขนาดใด รวมทั้งการพิจารณาอนุญาตให้ทำโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวภายในลุ่มน้ำที่อาจส่งผลกระทบต่อลุ่มน้ำ ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในลุ่มน้ำ ก่อนการดำเนินการหรืออนุญาต

ประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในลุ่มน้ำด้วย

มาตรา ๔๓ เพื่อประโยชน์ในการคู่มือครองพื้นที่ต้นน้ำลำธาร รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้พื้นที่ต้นน้ำลำธารเป็นพื้นที่คู่มือครองสิ่งแวดล้อมได้ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

มาตรา ๔๔ ให้กรมทรัพยากรน้ำรับผิดชอบในการจัดให้มีแผนที่พื้นที่กลุ่มลุ่มน้ำ พื้นที่ลุ่มน้ำ จัดทำข้อมูลทะเบียนแหล่งน้ำธรรมชาติ พื้นที่ต้นน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำ เส้นทางน้ำ พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง พื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม แนวเขตลุ่มน้ำ และการใช้น้ำให้ชัดเจน

ให้กรมทรัพยากรน้ำทำแผนพัฒนาและอนุรักษ์พื้นที่แหล่งน้ำตามนโยบายของ กนช. รวมทั้งจัดให้มีการทบทวนและปรับปรุงข้อมูลตามวรรคหนึ่ง เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการและการบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

มาตรา ๔๕ หากการใช้น้ำทรัพยากรน้ำของบุคคลใดก่อหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ กนช. มีอำนาจสั่งให้บุคคลนั้นหยุดหรือลดการใช้น้ำทรัพยากรน้ำนั้นเป็นการชั่วคราว เพื่อเป็นการป้องกันหรือบรรเทาปัญหาดังกล่าวได้

หมวด ๖

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในทางน้ำชลประทาน

มาตรา ๔๖ นอกจากที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ การจัดหา การพัฒนา การบริหารจัดการ การฟื้นฟูและการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในทางน้ำชลประทานให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทานหลวง

มาตรา ๔๗ ในการจัดสรรน้ำและพิจารณาการขออนุญาตใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทานหลวง ให้กรมชลประทานหรือผู้มีอำนาจปฏิบัติตามแผน หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการจัดสรรน้ำที่ กษ. กำหนด

ในการจัดทำแผน หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการจัดสรรทรัพยากรน้ำ และการพิจารณาอนุญาตการใช้น้ำตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงวัตถุประสงค์เดิมในการจัดทำโครงการชลประทาน ตลอดจนภาวะข้อผูกพันตามสัญญาระหว่างกรมชลประทานกับบุคคลที่สามด้วย

หมวด ๗

การบริหารจัดการน้ำท้องถิ่น

มาตรา ๔๘ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่จัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ร่วมกับองค์กรผู้ใช้น้ำ ชุมชน ชุมชนท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมและประชาชนให้สอดคล้องกับนโยบายทรัพยากรน้ำและลุ่มน้ำ รวมทั้งการให้คำปรึกษา ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวกกับผู้เกี่ยวข้อง

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่จัดทำทะเบียน แผนที่ และข้อมูลสารสนเทศ ตลอดจนฝาย อ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก แหล่งน้ำขนาดเล็กในพื้นที่ และกำหนดแผนงาน งบประมาณ และการดำเนินงานในการดูแลรักษาแหล่งน้ำในพื้นที่

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสานงานกับคณะกรรมการลุ่มน้ำและคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำสาขา เพื่อการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งน้ำ และการชลประทาน

มาตรา ๔๙ ในการจัดการทรัพยากรน้ำ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ช่วยเหลือ สนับสนุน ให้คำปรึกษา ประสานงาน และจัดการร่วมกับองค์กรผู้ใช้น้ำ ตามพระราชบัญญัตินี้

บทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ไม่กระทบต่ออำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรน้ำตามกฎหมายอื่น

หมวด ๘
การบริหารจัดการน้ำใต้ดิน

มาตรา ๕๐ นอกจากที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ การบริหารจัดการน้ำใต้ดินให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล

มาตรา ๕๑ ในกรณีเกิดสภาวะวิกฤต ให้กรมทรัพยากรน้ำบาดาลประสานงานและรายงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำใต้ดินต่อ กนช.

หมวด ๙
การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ

มาตรา ๕๒ การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำให้คำนึงถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ใช้น้ำเพื่อการดำรงชีพและการใช้น้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศเป็นลำดับแรก

มาตรา ๕๓ กนช. มีอำนาจกำหนดมาตรฐานในการให้บริการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคแก่ประชาชน รวมทั้งการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการให้สัมปทานการให้บริการน้ำของหน่วยงานของรัฐ

มาตรา ๕๔ นอกจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๗ การใช้น้ำแบ่งเป็นสองประเภท คือ

(๑) การใช้น้ำประเภทที่ ๑ ได้แก่ การใช้น้ำเพื่อการเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การผลิตพลังงานไฟฟ้า การประปา และกิจการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ การใช้น้ำประเภทที่ ๑ ต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง

(๒) การใช้น้ำประเภทที่ ๒ ได้แก่ การใช้น้ำเพื่อกิจการขนาดใหญ่ที่ใช้น้ำปริมาณมากหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อลุ่มน้ำหรือครอบคลุมพื้นที่อย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ การใช้น้ำประเภทที่ ๒ ต้องได้รับอนุญาตจาก กนช.

การใช้น้ำตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคเป็นสำคัญ

มาตรา ๕๕ เพื่อประโยชน์ในการให้บริการน้ำ รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวง ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข อัตราค่าใช้จ่าย ค่าบริการ ค่าธรรมเนียม การเก็บใบและการยกเลิกใบอนุญาตการให้บริการน้ำประเภทที่ ๑ สำหรับแต่ละลุ่มน้ำ

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข อัตราค่าใช้จ่าย ค่าบริการ ค่าธรรมเนียม การแก้ไข และการยกเลิกใบอนุญาตการให้บริการน้ำประเภทที่ ๒

การกำหนดกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงความสมดุลระหว่างปริมาณน้ำที่มีในลุ่มน้ำ และความต้องการใช้น้ำทั้งหมดในลุ่มน้ำ รวมถึงผลกระทบต่อการใช้งานของผู้ใช้น้ำภายในลุ่มน้ำและลุ่มน้ำข้างเคียง

หมวด ๑๐

การป้องกันและการแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำ

มาตรา ๕๖ เมื่อเกิดสภาวะวิกฤตน้ำขึ้นในท้องที่ใด ให้นายกรัฐมนตรี โดยคำแนะนำของ กนช. มีอำนาจออกประกาศสภาวะวิกฤตน้ำและพื้นที่

เมื่อมีประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการบริหารจัดการน้ำในสภาวะวิกฤตเป็นผู้รับผิดชอบสั่งการ

มาตรา ๕๗ ให้ กนช. จัดให้มีคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำในสภาวะวิกฤต

ให้คณะกรรมการบริหารจัดการน้ำในสภาวะวิกฤตรับผิดชอบจัดทำแผนที่พื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง กำหนดแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ท่วม น้ำขาดแคลน และจัดการทบทวนแผน เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานรายปี

มาตรา ๕๘ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดเตรียมแผนการบริหารจัดการน้ำท่วมแบบบูรณาการ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขึ้นล่วงหน้า ทั้งกรณีปกติที่สามารถคาดหมายได้และกรณีน้ำท่วมโดยฉับพลัน

ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำ จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในเขตลุ่มน้ำ ตามความเหมาะสม

มาตรา ๕๙ เมื่อเกิดสภาวะวิกฤตน้ำแล้งอย่างรุนแรงขึ้นในท้องที่ใด ให้นายกรัฐมนตรี โดยคำแนะนำของ กนช. มีอำนาจออกประกาศกำหนดให้ท้องที่นั้นเป็นเขตขาดแคลนน้ำได้

เมื่อมีประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการบริหารจัดการน้ำในสภาวะวิกฤตมีอำนาจสั่งการ โดยมีอำนาจสั่งให้บุคคลใดลดหรืองดการใช้น้ำในกิจการที่กำหนดเป็นการชั่วคราวได้ และให้มีอำนาจนำน้ำนั้น ไปแบ่งปันแก่บุคคลอื่น

หากการแบ่งปันน้ำตามวรรคสอง เป็นการนำน้ำที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลใด ไปแบ่งปันแก่บุคคลอื่น จะต้องมีการจ่ายค่าทดแทนอย่างเป็นธรรมเพื่อลดความเสียหายที่เกิดแก่บุคคลซึ่งครอบครองน้ำนั้น

มาตรา ๖๐ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องนำน้ำจากลุ่มน้ำหนึ่งไปยังอีกลุ่มน้ำหนึ่ง เพื่อบรรเทา
ภาวะขาดแคลนน้ำ หรือเพื่อประโยชน์ในการป้องกันแก้ไขปัญหาน้ำท่วม คณะกรรมการบริหารจัดการน้ำ
ในสภาวะวิกฤตมีอำนาจสั่งให้ดำเนินการดังกล่าว ได้เท่าที่จำเป็นในการบรรเทาภาวะขาดแคลนน้ำ หรือ
การป้องกันแก้ไขปัญหาน้ำท่วมนั้น

หากการดำเนินการตามวรรคหนึ่งก่อให้เกิดความเสียหาย ภาวะ หรือการขาดประโยชน์แก่ลุ่มน้ำ
ที่ถูกนำน้ำไป หรือลุ่มน้ำที่จำต้องยอมรับน้ำนั้นเข้ามา ให้คณะกรรมการบริหารจัดการน้ำในสภาวะวิกฤต
กำหนดให้จ่ายค่าทดแทนอย่างเป็นธรรมให้แก่ลุ่มน้ำที่ได้รับความสะดวก หรือต้องรับภาวะหรือ
ขาดประโยชน์นั้น หรือให้จัดทำโครงการเพื่อช่วยเหลือ พัฒนาลุ่มน้ำที่ได้รับความสะดวก หรือต้องรับภาวะ
หรือขาดประโยชน์นั้นก็ได้

มาตรา ๖๑ ในกรณีที่บุคคลใดเก็บกักน้ำไว้ตามความจำเป็นตามพระราชบัญญัตินี้หรือ
กฎกระทรวง หรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือ
ตามกฎหมายอื่น ถ้าเกิดภาวะขาดแคลนน้ำในท้องที่ใดท้องที่หนึ่งหรือหลายท้องที่ รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบ
ของ กนช. มีอำนาจสั่งให้บุคคลซึ่งเก็บกักน้ำไว้ตามความจำเป็นดังกล่าวต้องเจียนน้ำเพื่อประโยชน์สาธารณะ
ตามปริมาณและวิธีการที่กำหนด ในกรณีเช่นนี้ให้ผู้เก็บกักน้ำดังกล่าวมีสิทธิได้รับค่าทดแทนตามความเป็นธรรม
จากการที่ต้องสูญเสียน้ำที่เก็บกักไว้ แต่ถ้าบุคคลใดเก็บกักน้ำไว้เกินกว่าความจำเป็น ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่ง
ตามที่เห็นสมควรเพื่อนำน้ำส่วนที่เกินมาใช้สอยเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยผู้นั้นจะเรียกร้องค่าใช้จ่ายหรือ
ค่าเสียหายใด ๆ มิได้

มาตรา ๖๒ เพื่อประโยชน์ในการควบคุมมลพิษทางน้ำ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ กนช.
มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำ มาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด
เขตควบคุมมลพิษ พร้อมทั้งมาตรการเพื่อควบคุมและแก้ไขปัญหามลพิษดังกล่าวนี้

ในการกำหนด การแก้ไข การเปลี่ยนแปลง หรือการยกเลิกมาตรฐานคุณภาพน้ำ มาตรฐาน
ควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด และเขตควบคุมมลพิษดังกล่าวในวรรคหนึ่ง รวมทั้งมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษ
ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด เขตควบคุม
มลพิษ และมาตรการตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

ในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการออกประกาศกำหนดมาตรฐาน
ควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด เขตควบคุมมลพิษ และมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษตามพระราชบัญญัตินี้
ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด เขตควบคุม
มลพิษ และมาตรการตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

มาตรา ๖๓ เมื่อเกิดสภาวะวิกฤต ให้ กนช. สามารถเข้าควบคุมการบริหารจัดการของผู้รับ
สัมปทานการให้บริการน้ำได้

มาตรา ๖๕ ให้คณะกรรมการบริหารจัดการน้ำในสภาวะวิกฤตจัดทำรายงานการดำเนินการสาเหตุ และแนวทางการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้งและมลพิษทางน้ำ

หมวด ๑๑

การประเมินและติดตามผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

มาตรา ๖๕ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการการประเมินและติดตามผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ” ประกอบด้วยกรรมการที่ กนช. แต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านทรัพยากรน้ำและผู้ใช้ น้ำ ซึ่งมีได้มีส่วนได้เสียโดยตรงกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจำนวนไม่เกิน ๑๕ คน เพื่อทำการประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำประจำปี โดยประเมินการบริหารสมคูลน้ำตามพื้นที่ การประสานงานและใช้ข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ ความพึงพอใจและข้อร้องเรียนของประชาชน การบังคับใช้กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ตามนโยบายของ กนช. เพื่อประ โยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

มาตรา ๖๖ ให้คณะกรรมการประเมินและติดตามผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ทำการประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในสภาวะวิกฤต และพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งประจำปี โดยแบ่งการประเมินตามลุ่มน้ำ ทางน้ำชลประทาน และพื้นที่ต้นน้ำ และติดตามประเมินผลการดูแลรักษาการพัฒนาทรัพยากรน้ำ และการใช้งบประมาณ ของหน่วยงานต่าง ๆ โดยแบ่งการประเมินตามลุ่มน้ำ ทางน้ำชลประทาน พื้นที่ต้นน้ำ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คณะกรรมการประเมินและติดตามผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จะต้องจัดทำรายงานผลการประเมินและติดตามผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำประจำปีเสนอต่อ กนช. โดยเร่งด่วน

มาตรา ๖๗ ให้ กนช. จัดทำรายงานประจำปีเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอรัฐสภาทุกสิ้นปีงบประมาณ รายงานนี้ให้กล่าวถึงผลการดำเนินงานของ กนช. ในปีที่ผ่านมาแล้ว รวมทั้งคำชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายของคณะกรรมการ โครงการ และแผนงานที่จะจัดทำในภายหน้า

หมวด ๑๒

กองทุนทรัพยากรน้ำ

มาตรา ๖๘ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งเรียกว่า “กองทุนทรัพยากรน้ำ” ขึ้นในกระทรวงการคลัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

(๑) สนับสนุนและส่งเสริมการศึกษา วิจัย กู้มครอง ฟันฟูและอนุรักษ์แหล่งน้ำ และทรัพยากรน้ำ
(๒) สนับสนุนและส่งเสริมการสร้างจิตสำนึก ฝึกอารม และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการ
การกู้มครอง ฟันฟูและอนุรักษ์แหล่งน้ำและทรัพยากรน้ำ

(๓) ช่วยเหลือสวัสดิการของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาทรัพยากรน้ำและ
สนับสนุนชุมชนที่มีส่วนร่วมในการกู้มครอง ฟันฟูและอนุรักษ์แหล่งน้ำ และทรัพยากรน้ำ

(๔) สนับสนุนการดำเนินงานของ กนช. คณะกรรมการลุ่มน้ำ และหน่วยงานของรัฐ
ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

(๕) จัดสรรเงินช่วยเหลือและอุดหนุนกิจการใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพ
สิ่งแวดล้อมตามที่คณะกรรมการบริหารกองทุนเห็นสมควร และโดยความเห็นชอบของ กนช.

(๖) กระทำกิจการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖๕ กองทุนทรัพยากรน้ำ ประกอบด้วย

(๑) ทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้

(๒) เงินอุดหนุนจากรัฐบาลที่ได้รับการจัดสรรจากงบประมาณเป็นรายปี

(๓) เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่มีผู้บริจาค

(๔) เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่ได้รับจากภาคเอกชนทั้งภายในและภายนอกประเทศ รัฐบาล
ต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ

(๕) ดอกผล หรือรายได้จากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนทรัพยากรน้ำ

(๖) เงินอุดหนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในลุ่มน้ำตามอัตราส่วนที่ กนช. กำหนด
โดยคำนึงถึงรายได้และฐานะการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง

(๗) ส่วนแบ่งค่าธรรมเนียมนการอนุญาตให้ระบายน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำ ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

(๘) ส่วนแบ่งค่าปรับที่ผู้ก่อมลพิษต้องจ่ายตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นตามอัตราส่วนที่ กนช. กำหนด

(๙) ส่วนแบ่งค่าธรรมเนียมนการอนุญาตใช้น้ำและค่าธรรมเนียมนหรือค่าบริการการใช้น้ำ
ตามอัตราที่ กนช. กำหนด

(๑๐) ส่วนแบ่งค่าปรับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

(๑๑) เงินอื่น ๆ ที่ได้รับมาเพื่อค้ำประกันการกองทุนนี้

ทรัพย์สินของกองทุนทรัพยากรน้ำ ให้นำส่งเข้าบัญชีของกองทุนทรัพยากรน้ำโดยไม่ต้องนำส่งคลัง
เป็นรายได้แผ่นดิน

ทรัพย์สินของกองทุนทรัพยากรน้ำ ไม่อยู่ในข่ายแห่งการบังคับคดี และบุคคลใดจะยกอายุความ
ขึ้นเป็นข้อต่อสู้กองทุนทรัพยากรน้ำ ในเรื่องทรัพย์สินของกองทุนมิได้

บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่กองทุนทรัพยากรน้ำได้มาโดยมีผู้บริจาคให้ หรือได้มาโดยการซื้อ
หรือแลกเปลี่ยนจากรายได้ตาม (๑) - (๑๑) ของทรัพยากรน้ำ ให้เป็นกรรมสิทธิ์ของกองทุนทรัพยากรน้ำ

บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่กองทุนทรัพยากรน้ำได้มาโดยใช้เงินรายได้ตาม (๑) - (๒) ให้ตกเป็นที่ราชพัสดุ แต่กองทุนทรัพยากรน้ำมีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้และจัดหาประโยชน์ได้

มาตรา ๘๐ การรับ การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาผลประโยชน์ การจัดการและการจำหน่ายทรัพย์สิน และการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินของกองทุนทรัพยากรน้ำ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ กนช. กำหนด

ให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนทรัพยากรน้ำ มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการจ่ายเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนทรัพยากรน้ำให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๘ โดยที่มาและองค์ประกอบของคณะกรรมการ รวมทั้งรายละเอียด หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบของ กนช.

หมวด ๑๓

ความรับผิดชอบทางแพ่งในกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำ

มาตรา ๘๑ ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อกระทำโดยผิดกฎหมายทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำหรือใช้ทรัพยากรน้ำโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย ผู้นั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อกรณีนั้น

ถ้าความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำเกิดจากวัตถุหรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายหรือเป็นพิษ ผู้ครอบครองหรือควบคุมวัตถุหรือสิ่งอื่นใดนั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อกรณีนั้นแม้จะมีได้เกิดขึ้นโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ตาม เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัย หรือเป็นการกระทำตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่

ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา นี้ให้รวมถึง

(๑) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการกำจัด เคลื่อนย้ายสิ่งที่ก่อให้เกิดความเสียหาย หรือกระทำให้สิ่งนั้นหมดสภาพความเป็นอันตรายหรือความเป็นพิษ ตลอดจนการนำเอาของนั้นมาเก็บ ถัก หรือรักษาไว้

(๒) ค่าใช้จ่ายและค่าเสียหายที่เกิดจากการใช้งบประมาณของรัฐหรือแหล่งเงินทุนอื่นเพื่อจ่ายไปในการให้กำกัดฟื้นฟูและบูรณะความเสียหายของทรัพยากรน้ำให้คืนกลับสู่สภาพเดิม

(๓) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการช่วยเหลือบุคคล หรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นเนื่องในความเสียหายนั้น

(๔) ค่าดำเนินงานต่างๆ ของรัฐในการประเมินความเสียหายและประเมินค่าใช้จ่ายในการเยียวยาผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำ สิ่งแวดล้อมและสุขภาพของบุคคล

(๕) ค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่รัฐได้จ่ายไปในการดำเนินการใดๆ เพื่อให้ได้รับค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมาย เช่น ค่าใช้จ่ายที่รัฐจ่ายเป็นค่าทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ค่าใช้จ่ายในการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินคดีในศาล และค่าธรรมเนียมศาล

(๖) มูลค่าของทรัพยากรน้ำที่ต้องเสียหาย

(๗) ค่าเสียหาย จำนวนที่เท่าของมูลค่าของน้ำที่ถูกใช้ไปโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย

(๘) ค่าเสียหายต่อเนื้ออื่น ๆ อันพึงจะเกิดในอนาคต

ให้กรมทรัพยากรน้ำเป็นผู้รับผิดชอบในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำของรัฐตามมาตรา นี้ โดยให้พนักงานอัยการมีอำนาจและหน้าที่ดำเนินคดีในศาลตามที่กรมทรัพยากรน้ำมีคำขอ

มาตรา ๗๒ ในกรณีที่ความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำเกิดจากการกระทำของลูกจ้าง ตัวแทนหรือผู้รับจ้าง ให้นายจ้าง ตัวการ หรือผู้ว่าจ้างของบุคคลนั้นต้องร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายตามความในหมวดนี้ด้วย ทั้งนี้ ให้นำหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบของนายจ้าง ตัวการ และผู้ว่าจ้างในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่ผู้ที่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำเป็นนิติบุคคล ให้ผู้แทนนิติบุคคล กรรมการผู้มีอำนาจ หรือผู้จัดการของนิติบุคคลนั้นต้องร่วมรับผิดชอบกับนิติบุคคลดังกล่าวด้วย ถ้าการกระทำของผู้นั้นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมมีส่วนทำให้นิติบุคคลนั้นกระทำการดังกล่าว

หมวด ๑๔

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๗๓ ผู้ใดใช้ทรัพยากรน้ำประเภทที่ ๑ ตามมาตรา ๕๔(๑) โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาตที่กำหนดตามมาตรา ๕๕ (๑) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๔ ผู้ใดใช้ทรัพยากรน้ำประเภทที่ ๒ ตามมาตรา ๕๔(๒) โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาตที่กำหนดตามมาตรา ๕๕ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสามปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามล้านบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ

มาตรา ๗๕ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๒๐ คำสั่งรัฐมนตรีที่ออกตามมาตรา ๔๕ และคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๕๕ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๖ ผู้ใดครอบครอง รุกสี่หรือปลูกสร้างสิ่งใดในแหล่งน้ำธรรมชาติโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

การอนุญาตให้บุคคลใดครอบครอง รุกสี่หรือปลูกสร้างสิ่งใดในแหล่งน้ำธรรมชาติให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยกรณีนั้น

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๗๗ ในระหว่างที่ กนช. ยังมีได้กำหนดขอบเขตลุ่มน้ำ หรือ ยังมีได้จัดตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำในลุ่มน้ำใด ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติปฏิบัติหน้าที่ตามเดิมในลุ่มน้ำนั้น ไปพลางก่อน ทั้งนี้ ไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

มาตรา ๗๘ ในระหว่างที่ยังมิได้มีการจัดตั้งสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการลุ่มน้ำ ให้สำนักงานทรัพยากรน้ำภาคปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการลุ่มน้ำไปพลางก่อน ทั้งนี้ ไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

.....

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ

ประกอบร่างพระราชบัญญัตินโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ....

บันทึกวิเคราะห์สรุปได้จัดทำขึ้นเพื่อชี้แจงความเป็นมาและสรุปรายละเอียดของร่างพระราชบัญญัตินโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๑๔๒ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยสรุปสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่ทรัพยากรน้ำเป็นทรัพยากรและปัจจัยที่สำคัญต่อความมั่นคงของประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และเป็นฐานรากในการพัฒนาประเทศ แต่พระราชบัญญัติเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำที่มีอยู่ปัจจุบัน เป็นพระราชบัญญัติเฉพาะด้าน เช่น การชลประทาน คลองและทางน้ำ น้ำบาดาล เป็นต้น ยังไม่มีพระราชบัญญัติเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำที่เป็นหลัก หรือแม่บทด้านทรัพยากรน้ำ เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานให้กับทั้งส่วนราชการ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ชุมชน และประชาชน ให้ครอบคลุมพื้นที่แหล่งน้ำ เขื่อน อ่างเก็บน้ำ ระบบชลประทาน ฝาย พื้นที่ใช้น้ำ รวมไปถึงการให้บริการน้ำ ทั้งที่เป็นสาธารณะการเกษตร การอุตสาหกรรม โดยพระราชบัญญัตินี้จะเป็นกรอบในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่เกี่ยวข้อง กับ ๓ กระทรวงหลัก คือ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงมหาดไทย ซึ่งจำเป็นต้องมีพระราชบัญญัติ กฎกระทรวง ระเบียบ ต่างๆ ที่ต้องเชื่อมโยง เพื่อให้เกิดการประสานการดำเนินงาน ให้เกิดประสิทธิภาพ ลดความเสียหาย เกิดความมั่นคง เป็นธรรมและยั่งยืน

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

นิยามศัพท์สำคัญ

“ทรัพยากรน้ำ” หมายความว่า น้ำในบรรยากาศ น้ำบนผิวดินที่ไหลตามธรรมชาติ น้ำใต้ดิน น้ำในทะเลอาณาเขต คลอง แม่น้ำ หนอง บึง พื้นที่ชุ่มน้ำ แหล่งต้นน้ำ และแหล่งน้ำระหว่างประเทศที่ประเทศไทยอาจนำมาใช้

“แหล่งน้ำธรรมชาติ” หมายความว่า แหล่งรวมน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำ ฝาย หนอง คลอง บึง น้ำบาดาล แหล่งน้ำที่เกิดขึ้นจากการกระทำของธรรมชาติ ซึ่งแบ่งออกเป็นน้ำผิวดิน และน้ำใต้ดิน

“แหล่งน้ำสาธารณะ” หมายความว่า สระน้ำสาธารณะที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน

“พื้นที่ต้นน้ำ” หมายความว่า พื้นที่ตอนบนของลำน้ำซึ่งล้อมรอบโดยต้นเขา หรือต้นปันน้ำ รัมน้ำฝนที่ตกลงมาให้ไหลลงไปรวมเป็นร่องลำน้ำต้นกำเนิดของแม่น้ำ

“น้ำใต้ดิน” หมายความว่า แหล่งสะสมน้ำใต้ผิวดิน น้ำจืดที่ขังอยู่ในช่องว่างของดินหรือหิน เกิดจากการไหลซึมของน้ำผิวดินผ่านชั้นดินลงไปกักเก็บอยู่ใต้ผิวดิน

“ทางน้ำชลประทาน” หมายความว่า ทางน้ำที่ใช้ในการขนส่ง ระบาย กัก หรือกั้นน้ำ เพื่อการชลประทาน เพื่อการคมนาคมซึ่งมีการชลประทานรวมอยู่ด้วย เฉพาะภายในเขตที่ได้รับประโยชน์จากการชลประทาน ทางน้ำที่สงวนไว้ใช้ในการชลประทาน และทางน้ำอันเป็นอุปกรณ์แก่การชลประทาน

“สภาวะวิกฤต” หมายความว่า การเกิดสาธารณภัยเกี่ยวกับน้ำ

“พื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม” หมายความว่า พื้นที่ลุ่มน้ำหรือพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำ ซึ่งมีโอกาสเกิดน้ำท่วมจากสาเหตุน้ำไหลหลากล้นตลิ่งลำน้ำหรือจากพื้นที่ข้างเคียง หรือน้ำท่วมขังจากปริมาณฝนตกหนักในพื้นที่เอง

“พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง” หมายความว่า พื้นที่ห่างไกลจากแหล่งน้ำธรรมชาติ ซึ่งมีโอกาสขาดแคลนน้ำ ทั้งเพื่อการอุปโภคบริโภค เพื่อการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ได้ง่าย หรืออยู่ในบริเวณที่มีปริมาณน้ำฝนตกค่อนข้างน้อย มีแหล่งน้ำธรรมชาติน้อย

“พื้นที่ชุ่มน้ำ” หมายความว่า พื้นที่ลุ่มน้ำ พื้นที่ราบลุ่ม พื้นที่ชื้นแฉะ พื้นที่จมน้ำ มีน้ำท่วม มีน้ำขัง พื้นที่พรุ พื้นที่แหล่งน้ำทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่มีน้ำขังหรือท่วมอยู่ถาวรและชั่วคราว ทั้งที่เป็นแหล่งน้ำนิ่งและน้ำไหล ทั้งที่เป็นน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม

“พื้นที่ลุ่มน้ำ” หมายความว่า พื้นที่ซึ่งเมื่อฝนตกลงมาแล้ว น้ำจะไหลรวมกันลงสู่แม่น้ำ ทะเลสาบ หรืออ่างเก็บน้ำนั้น ๆ พื้นที่รอบลำน้ำที่ล้อมรอบด้วยแนวสันเขาและสันปันน้ำ ซึ่งรองรับน้ำฝนทั้งหมดที่ตกลงในพื้นที่ ไหลไปรวมกันในลำน้ำนั้น

“แนวเขตล่อयरัน” หมายความว่า ที่ดินริมนอกสุดของชายตลิ่ง ด้านแผ่นดินที่เป็นแนวป้องกันทางชีวภาพที่กำหนดขึ้น โดยการปลูกหรือ และตกลงร่วมกันของชุมชนริมตลิ่งแต่ละช่วงต่อช่วง โดยปราศจากสิ่งปลูกสร้าง ยกเว้น สิ่งปลูกสร้างสาธารณะที่ได้รับความยินยอมจากชุมชนชายฝั่ง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

“ผู้ใช้น้ำ” หมายความว่า ราษฎรผู้ใช้ประโยชน์แหล่งน้ำ

“องค์กรผู้ใช้น้ำ” หมายความว่า การรวมกลุ่มของผู้ใช้น้ำตั้งแต่ ๒ รายขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ในการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำใด ๆ ร่วมกัน และลดปัญหาความขัดแย้ง

“มลพิษ” หมายความว่า มลพิษทางน้ำตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

หมวด ๑ สิทธิในทรัพยากรน้ำ (มาตรา ๓ - ๘)

๑. ทรัพยากรน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำสาธารณะเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน ประชาชนย่อมมีสิทธิในการเข้าถึงและใช้ทรัพยากรน้ำอย่างเพียงพอและเหมาะสม แต่การใช้สิทธินั้นต้องไม่เกินความจำเป็นแก่ประโยชน์ในกิจกรรมหรือที่ดินของคนจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายเกินสมควรแก่บุคคลอื่นในการใช้ทรัพยากรน้ำ หรือแก่เจ้าของที่ดินริมแหล่งน้ำนั้น และสิทธิในการใช้น้ำเพื่อการดำรงชีพ การอุปโภคบริโภคในครัวเรือน การเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อการยังชีพ ถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่รัฐต้องจัดให้ทั่วถึงและเป็นธรรมโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

๒. เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งมีน้ำพุเกิดขึ้นหรือมีน้ำไหลผ่านตามธรรมชาติ ไม่ว่าจะบนดินหรือใต้ดิน ย่อมมีสิทธิเก็บกักหรือใช้น้ำนั้นได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในที่ดินของตน

หมวด ๒ องค์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

ส่วนที่ ๑ คณะกรรมการนโยบายทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (มาตรา ๘ - มาตรา ๒๐)

๑. คณะกรรมการนโยบายทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “ กนช.” ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานคนที่สาม ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงพลังงาน อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผู้แทนผู้ใช้น้ำจำนวนสามคน ผู้แทนลุ่มน้ำจำนวนสามคน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนสามคน ผู้แทนองค์กรเอกชนจำนวนหนึ่งคน และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกสี่คน เป็นกรรมการ และผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการนโยบายทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ

๒. คณะกรรมการนโยบายทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) มีอำนาจหน้าที่

(๑) จัดทำนโยบายทรัพยากรน้ำแห่งชาติเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

(๒) กำหนดมาตรการ แนวทาง เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับดำเนินการตามนโยบายทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

(๓) กำหนดระเบียบการจัดสรรทรัพยากรน้ำ จัดลำดับความสำคัญเพื่อการจัดสรรทรัพยากรน้ำ กำหนดสิทธิในทรัพยากรน้ำของแต่ละลุ่มน้ำ รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตใช้และจัดสรรทรัพยากรน้ำขององค์กรผู้ใช้น้ำ

(๔) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้บริการน้ำ

(๕) กำหนดขอบเขตลุ่มน้ำ และจัดให้มีคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๖) กำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ มีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำ และให้มีการประสานแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำระหว่างหน่วยงาน

(๗) จัดให้มีประมวลกฎหมายทรัพยากรน้ำ และปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ

(๘) จัดให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ

(๙) จัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการในสภาวะวิกฤต

(๑๐) ดำเนินการไกล่เกลี่ยและพิจารณาวินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ

(๑๑) ดำเนินคดีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้ใช้น้ำตามที่ กนช. เห็นสมควร

(๑๒) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดสรรรายได้ และเงินอุดหนุน

(๑๓) ให้ความเห็นชอบในการจัดทำกฎ ระเบียบ ประกาศ และคำสั่ง เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งการประสานการปฏิบัติตามนโยบาย แผน และการใช้บังคับ กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรน้ำ

(๑๔) ปฏิบัติกรอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

ส่วนที่ ๒ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (มาตรา ๒๑)

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ทำหน้าที่เลขานุการให้แก่ กนช.

(๒) รับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้ใช้น้ำ

(๓) เสนอความคิดเห็น และจัดทำนโยบายและแผน มาตรการ แนวทาง ในการจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และเพื่อระโยชน์ในการบริหารจัดการ การคุ้มครอง การอนุรักษ์ และการฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ

(๔) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำ ซึ่งจัดตั้งโดย กนช.

(๕) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนและโครงการเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำต่อ กนช.

(๖) เสนอแนะการจัดทำกฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง กำกับดูแล ประเมินผล และติดตามตรวจสอบการดำเนินการใด ๆ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งประสานการปฏิบัติตามนโยบาย แผน และการใช้บังคับกฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรน้ำ

(๗) จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการต่าง ๆ

(๘) รวบรวมและจัดเตรียมข้อมูล ศึกษา วิเคราะห์ และริเริ่มกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของ กนช.

(๙) ศึกษา วิจัย เกี่ยวกับการพัฒนา อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ รวมทั้งสร้างความเข้าใจ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ การอนุรักษ์ การคุ้มครอง และการฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ

(๑๐) ประสานงานติดตาม ประเมินผล และเร่งรัดผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ ให้เป็นไปตามแนวทางและนโยบายในการจัดการทรัพยากรน้ำ ตลอดจนรวบรวมข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำ ของหน่วยงานต่างๆ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ร่วมกัน

(๑๑) ดำเนินการสำรวจ และขึ้นทะเบียน องค์กรผู้ใช้น้ำ ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งประสานและติดตามการดำเนินการ

(๑๒) จัดทำคำขอจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของ กนช.

(๑๓) ปฏิบัติการใด ๆ ตามที่ กนช. มอบหมาย

ส่วนที่ ๓ กลุ่มน้ำและคณะกรรมการกลุ่มน้ำ (มาตรา ๒๒ - ๓๑)

๑. การกำหนดกลุ่มน้ำให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยพิจารณาสภาพอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศน์ และการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงวัฒนธรรม จารีตประเพณี และวิถีชีวิตของประชาชนด้วย ทั้งนี้พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวให้มีแผนที่แสดงเขตกลุ่มน้ำแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา แผนที่ดังกล่าวให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของพระราชกฤษฎีกา

๒. คณะกรรมการกลุ่มน้ำประจำกลุ่มน้ำนั้น ประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานของรัฐ จำนวนสิบคน ผู้แทนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตกลุ่มน้ำนั้นที่คัดเลือกกันเอง จำนวนสามคน ผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำในเขตกลุ่มน้ำนั้นที่คัดเลือกกันเอง จำนวนเจ็ดคน และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ ในด้านการจัดการทรัพยากรน้ำ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม หรือที่เกี่ยวข้อง จำนวนสี่คน

๓. คณะกรรมการกลุ่มน้ำมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยทั่วไปในเขตกลุ่มน้ำ รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแผนแม่บทการพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟูและการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตกลุ่มน้ำเสนอและขอคิดเห็นเกี่ยวกับแผนงานและโครงการต่อ กนช.

(๒) กำหนดแผนการใช้น้ำ และจัดสรรน้ำรวมถึงจัดลำดับความสำคัญของการใช้น้ำในเขตกลุ่มน้ำ และ กำหนดหลักเกณฑ์และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

(๓) กำหนดหลักเกณฑ์และระเบียบในการพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟูและ การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตกลุ่มน้ำ ทั้งนี้ ภายใต้อกรอบและแนวทางที่ กนช. กำหนด

(๔) พิจารณาคำขออนุญาตการใช้น้ำประเภทที่ ๑

(๕) รับเรื่องร้องทุกข์ โกล่เกลี่ยและชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำ

(๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่มน้ำ หรือตามที่ กนช. มอบหมาย

๔. สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการกลุ่มน้ำ ตั้งที่สำนักงาน กนช. โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรผู้ใช้น้ำ จัดทำแผนแม่บท และบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการใช้น้ำ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟูและการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และกฎหมายเกี่ยวกับมลพิษทางน้ำ ในเขตกลุ่มน้ำนั้น

(๒) ศึกษา วิจัยเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ เพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนแม่บท การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำนั้น

(๓) สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำนั้น

(๔) สนับสนุนและส่งเสริมให้ความรู้ และรณรงค์การสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชน ในการใช้น้ำ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟูและการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำนั้น

(๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำมอบหมาย

หมวด ๓ องค์กรผู้ใช้น้ำ (มาตรา ๑๒ – ๑๕)

๑. หากพื้นที่ใดมีผู้ใช้น้ำรวมกลุ่มกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ร่วมกันเกี่ยวกับ การใช้ในการพัฒนา การบริหารจัดการ การฟื้นฟูและการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ในพื้นที่ของตนเอง สามารถจดทะเบียนเพื่อจัดตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำได้ และให้องค์กรผู้ใช้น้ำซึ่งได้จดทะเบียนตามวรรคหนึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล สำหรับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการยื่นคำขอจดทะเบียน และการอนุมัติให้จัดตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำ ให้กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้องค์กรผู้ใช้น้ำที่ไม่จดทะเบียน ไม่ถูกตัดสิทธิในการได้รับการจัดสรรน้ำในกรณีที่เกิดภาวะขาดแคลนน้ำ

๒. องค์กรผู้ใช้น้ำซึ่งได้จดทะเบียนตามมาตรา ๑๒ และกลุ่มผู้ใช้น้ำตามจาริตประเพณีแห่งท้องถิ่น มีสิทธิเข้ามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการดำเนินงาน การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ โดยการประสานงานและทำงานร่วมกับหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หมวด ๔ นโยบายทรัพยากรน้ำ (มาตรา ๑๖ – ๔๑)

๑. กนช. มีอำนาจกำหนดนโยบายทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ บรรจุนโยบายทรัพยากรน้ำแห่งชาติดังกล่าว ลงในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในโอกาสแรกที่สามารทำได้ และนโยบายทรัพยากรน้ำแห่งชาติควรประกอบด้วย การจัดสรรน้ำ การชลประทาน การบริหารจัดการพื้นที่แหล่งน้ำ การบริหารจัดการน้ำท้องถิ่น การบริหารจัดการ ความมั่นคง ความเสี่ยงและการบรรเทาวิกฤต การประเมินและติดตามผล

๒. เพื่อให้การจัดการทรัพยากรน้ำเป็นไปอย่างบูรณาการในแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน กนช. พึงจัดให้มีนโยบาย ระเบียบ หรือข้อบังคับในการจัดการทรัพยากรน้ำที่สอดคล้องกันในทุกด้านอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ และการกำหนดนโยบายทรัพยากรน้ำไว้ แต่ยังไม่มีความหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับในเรื่องนั้น กนช. พึงจัดให้มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับให้สอดคล้องครบถ้วนกับนโยบายนั้นอย่างบูรณาการ รวมทั้งหากมีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ แต่ยังไม่มีความหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับในเรื่องนั้น กนช. พึงจัดให้มีนโยบายทรัพยากรน้ำในเรื่องนั้น ให้สอดคล้องครบถ้วนกับกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับนั้นอย่างบูรณาการ

๓. ให้ กนช. กำหนดระเบียบการจัดสรรน้ำในสภาวะปกติ การจัดสรรน้ำในสภาวะวิกฤติ และจัดลำดับความสำคัญของการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค การเกษตร การอุตสาหกรรม การใช้และการ

บริการน้ำขนาดใหญ่ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งการกักเก็บน้ำ โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมและ
 สมเหตุสมผล เพื่อให้การใช้น้ำมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน และเพื่อการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้
 ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของชุมชนลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งระเบียบการจัดสรรน้ำและ
 จัดลำดับความสำคัญของการใช้น้ำดังกล่าวให้เสนอขอความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรี

หมวด ๕ การพัฒนา พื้นฟู คู่มตรองและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ (มาตรา ๔๒ - ๔๕)

๑. กนช. มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้การทำโครงการประเภทใดหรือขนาด
 ใด รวมทั้งการพิจารณาอนุญาตให้ทำโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวภายในลุ่มน้ำที่อาจส่งผลกระทบต่อ
 ลุ่มน้ำ ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในลุ่มน้ำก่อนการ
 ดำเนินการหรืออนุญาต ทั้งนี้ประกาศดังกล่าวให้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการรับฟังความ
 คิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในลุ่มน้ำด้วย

๒. ให้กรมทรัพยากรน้ำรับผิดชอบในการจัดให้มีแผนที่พื้นที่กลุ่มลุ่มน้ำ พื้นที่ลุ่มน้ำ จัดทำ
 ข้อมูลทะเบียนแหล่งน้ำธรรมชาติ พื้นที่ต้นน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำ เส้นทางน้ำ พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง พื้นที่เสี่ยงภัยน้ำ
 ท่วม แนวเขตลุ่มน้ำ และการใช้น้ำให้ชัดเจน และจัดทำแผนพัฒนาและอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำตามนโยบาย
 ของ กนช. รวมทั้งจัดให้มีการทบทวนและปรับปรุงข้อมูลตามวรรคหนึ่ง เพื่อประโยชน์ในการ
 บริหารจัดการและการบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพความเป็น
 จริง

๓. หากการใช้ทรัพยากรน้ำของบุคคลใดก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อ
 คุณภาพสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ กนช. มีอำนาจสั่งให้บุคคลนั้นหยุดหรือลดการใช้
 ทรัพยากรน้ำนั้นเป็นการชั่วคราว เพื่อเป็นการป้องกันหรือบรรเทาปัญหาดังกล่าวได้

หมวด ๖ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในทางน้ำชลประทาน (มาตรา ๔๖ - ๔๗)

ในการจัดสรรน้ำและพิจารณาการขออนุญาตใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานตามกฎหมายว่าด้วย
 การชลประทานหลวง ให้กรมชลประทานหรือผู้มีอำนาจปฏิบัติตามแผน หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการ
 จัดสรรน้ำที่ กนช. กำหนด ทั้งนี้ในการจัดทำแผน หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการจัดสรรทรัพยากรน้ำ และ
 การพิจารณาอนุญาตการใช้น้ำ ให้คำนึงถึงวัตถุประสงค์เดิมในการจัดทำโครงการชลประทาน ตลอดจน
 ภาระข้อผูกพันตามสัญญาระหว่างกรมชลประทานกับบุคคลที่สามด้วย

หมวด ๗ การบริหารจัดการน้ำท้องถิ่น (มาตรา ๔๘ - ๔๙)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่จัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ร่วมกับองค์กรผู้ใช้น้ำ
 ชุมชน ชุมชนท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมและประชาชนให้สอดคล้องกับนโยบายทรัพยากรน้ำและ
 ลุ่มน้ำ รวมทั้งการให้คำปรึกษา ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวกกับผู้เกี่ยวข้อง และให้องค์กร
 ปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่จัดทำทะเบียน แผนที่ และข้อมูลสารสนเทศ คลอง ฝาย อ่างเก็บน้ำ
 ขนาดเล็ก แหล่งน้ำขนาดเล็กในพื้นที่ และกำหนดแผนงาน งบประมาณ และการดำเนินงานในการ

ดูแลรักษาแหล่งน้ำในพื้นที่ ทั้งนี้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสานงานกับคณะกรรมการลุ่มน้ำ และคณะอนุกรรมการลุ่มน้ำประจำสาขา เพื่อการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งน้ำ และการชลประทาน

หมวด ๘ การบริหารจัดการน้ำใต้ดิน (มาตรา ๕๐ - ๕๑)

ในกรณีเกิดสภาวะวิกฤต ให้กรมทรัพยากรน้ำบาดาลประสานงานและรายงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำใต้ดินต่อ กนช.

หมวด ๕ การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ (มาตรา ๕๒ - ๕๕)

๑. การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำให้คำนึงถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ใช้น้ำเพื่อการดำรงชีพและการใช้น้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศเป็นลำดับแรก

๒. กนช. มีอำนาจกำหนดมาตรฐานในการให้บริการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคแก่ประชาชน รวมทั้งการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการให้สัมปทานการให้บริการน้ำของหน่วยงานของรัฐ

๓. การใช้น้ำแบ่งเป็นสองประเภท คือ การใช้น้ำประเภทที่ ๑ ได้แก่ การใช้น้ำเพื่อการเกษตร หรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การผลิตพลังงานไฟฟ้า การประปา และกิจการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ การใช้น้ำประเภทที่ ๑ ต้องได้รับอนุญาตจาก คณะกรรมการลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง และการใช้น้ำประเภทที่ ๒ ได้แก่ การใช้น้ำเพื่อกิจการขนาดใหญ่ที่ใช้น้ำปริมาณมากหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบข้ามลุ่มน้ำหรือรบกวนลุ่มพื้นที่อย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ การใช้น้ำประเภทที่ ๒ ต้องได้รับอนุญาตจาก กนช.

หมวด ๑๑ การป้องกันและการแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำ (มาตรา ๕๖ - ๖๔)

๑. เมื่อเกิดสภาวะวิกฤตน้ำขึ้นในท้องที่ใด ให้นายกรัฐมนตรี โดยคำแนะนำของ กนช. มีอำนาจออกประกาศสภาวะวิกฤตน้ำและพื้นที่ และเมื่อมีประกาศตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการบริหารจัดการน้ำในสภาวะวิกฤตเป็นผู้รับผิดชอบสั่งการ

๒. ให้ กนช. จัดให้มีคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำในสภาวะวิกฤตรับผิดชอบจัดทำแผนที่พื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง กำหนดแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยน้ำท่วม น้ำขาดแคลน และจัดการทบทวนแผน เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานรายปี

๓. เมื่อเกิดสภาวะวิกฤตน้ำแล้งอย่างรุนแรงขึ้นในท้องที่ใด ให้นายกรัฐมนตรี โดยคำแนะนำของ กนช. มีอำนาจออกประกาศกำหนดให้ท้องที่นั้นเป็นเขตขาดแคลนน้ำได้ และเมื่อมีประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการบริหารจัดการน้ำในสภาวะวิกฤตมีอำนาจสั่งการ โดยมีอำนาจสั่งให้บุคคลใดลดหรืองดการใช้น้ำในกิจการที่กำหนดเป็นการชั่วคราวได้ และให้มีอำนาจนำน้ำนั้นไปแบ่งปันแก่บุคคลอื่น ทั้งนี้หากการแบ่งปันน้ำดังกล่าวเป็นการนำน้ำที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลใด ไปแบ่งปันแก่บุคคลอื่น จะต้องมีการจ่ายค่าทดแทนอย่างเป็นธรรมเพื่อความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่บุคคลซึ่งครอบครองน้ำนั้น

หมวด ๑๑ การประเมินและติดตามผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (มาตรา ๖๕ - ๖๗)

๑. ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการการประเมินและติดตามผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ” ประกอบด้วยกรรมการที่ กนช. แต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านทรัพยากรน้ำและผู้ใช้ น้ำ ซึ่งมีได้มีส่วนได้เสียโดยตรงกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจำนวนไม่เกิน ๑๕ คน เพื่อทำการประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำประจำปี โดยประเมินการบริหารสมคุดน้ำตามพื้นที่ การประสานงานและใช้ข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ ความพึงพอใจและข้อร้องเรียนของประชาชน การบังคับใช้กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ตามนโยบายของ กนช. เพื่อประ โยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

๒. ให้คณะกรรมการประเมินและติดตามผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ทำการประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในสภาวะวิกฤต และพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งประจำปี โดยแบ่งการประเมินตามลุ่มน้ำ ทางน้ำชลประทาน และพื้นที่ต้นน้ำ และติดตามประเมินผลการดูแลรักษา การพัฒนาทรัพยากรน้ำ และการใช้งบประมาณ ของหน่วยงานต่าง ๆ โดยแบ่งการประเมินตามลุ่มน้ำ ทางน้ำชลประทาน พื้นที่ต้นน้ำ และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และจะต้องจัดทำรายงานผลการประเมินและติดตามผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำประจำปีเสนอต่อ กนช. โดยเร่งด่วน และให้ กนช. จัดทำรายงานประจำปีเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอรัฐสภา ทุกสิ้นปีงบประมาณ รายงานนี้ให้กล่าวถึงผลการดำเนินงานของ กนช. ในปีที่ผ่านมาแล้ว รวมทั้งคำชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายของคณะกรรมการ โครงการ และแผนงานที่จะจัดทำในภายหน้า

หมวด ๑๒ กองทุนทรัพยากรน้ำ (มาตรา ๖๘ - ๗๐)

ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งเรียกว่า “กองทุนทรัพยากรน้ำ” ขึ้นในกระทรวงการคลัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

(๑) สนับสนุนและส่งเสริมการศึกษา วิจัย คຸ້มครอง พื้นฟูและอนุรักษ์แหล่งน้ำ และทรัพยากรน้ำ

(๒) สนับสนุนและส่งเสริมการสร้างจิตสำนึก ฝึกรบรรม และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการคຸ້มครอง พื้นฟูและอนุรักษ์แหล่งน้ำและทรัพยากรน้ำ

(๓) ช่วยเหลือสวัสดิการของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาทรัพยากรน้ำและสนับสนุนชุมชนที่มีส่วนร่วมในการคຸ້มครอง พื้นฟูและอนุรักษ์แหล่งน้ำ และทรัพยากรน้ำ

(๔) สนับสนุนการดำเนินงานของ กนช. คณะกรรมการลุ่มน้ำ และหน่วยงานของรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

(๕) จัดสรรเงินช่วยเหลือและอุดหนุนกิจการใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่คณะกรรมการบริหารกองทุนเห็นสมควร และโดยความเห็นชอบของ กนช.

(๖) กระทำกิจการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑๓ ความรับผิดชอบทางแพ่งในกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำ (มาตรา ๗๑ - ๗๒)

ผู้ใจจงหรือประมาทเลินเล่อกระทำโดยผิดกฎหมายทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำ หรือใช้ทรัพยากรน้ำโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย ผู้นั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น และถ้าความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำเกิดจากวัตถุหรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายหรือเป็นพิษ ผู้ครอบครองหรือควบคุมวัตถุหรือสิ่งอื่นใดนั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้นแม้จะมีได้เกิดขึ้นโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ตาม เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัย หรือเป็นการกระทำตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่

หมวด ๑๔ บทกำหนดโทษ (มาตรา ๗๓ - ๗๖)

๑. ผู้ใดใช้ทรัพยากรน้ำประเภทที่ ๒ ตามมาตรา ๕๕(๒) โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาตที่กำหนดตามมาตรา ๕๕ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสามปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามล้านบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ

๒. ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๒๐ คำสั่งรัฐมนตรีที่ออกตามมาตรา ๔๕ และคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๕๘ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๓. ผู้ใดครอบครอง รุกกล้าหรือปลูกสร้างสิ่งใดในแหล่งน้ำธรรมชาติโดย ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้การอนุญาตให้บุคคลใดครอบครอง รุกกล้าหรือปลูกสร้างสิ่งใดในแหล่งน้ำธรรมชาติ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

บทเฉพาะกาล (มาตรา ๗๗ - ๗๘)

๑. ในระหว่างที่ กนช. ยังมีได้กำหนดขอบเขตลุ่มน้ำ หรือ ยังมีได้จัดตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำในลุ่มน้ำใด ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำ แห่งชาติปฏิบัติหน้าที่ตามเดิมในลุ่มน้ำนั้น ไปพลางก่อน ทั้งนี้ ไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

๒. ในระหว่างที่ยังมิได้มีการจัดตั้งสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการลุ่มน้ำ ให้สำนักงานทรัพยากรน้ำกาลปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการลุ่มน้ำไปพลางก่อน ทั้งนี้ ไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ